

Մայիս 25, Շաբաթ երեկոյեան Հայաստանի Գերագոյն խորհուրդի նախագահին համդիպումը Գարիգի հայ գաղութին մերկայացուցիչներուն հետ, աւարտեցաւ «Հայր Մեր»ով: Ճիշդ է որ այս երեկոյը տոկոսութիւն դարձած է Հայաստանի մէջ ուր հոգեւոր կեանքը, կրօնը կարելի ամենեւնի եռամիտութեամբ երեւցնալով իր իշխանութեամբ պարտաւորութեամբ վերջը կը լուծեն: շատ յամար շնորհակալ եմ աշխարհակալին ու հոգեւորին սահմանները:

Սակայն Փարիզի «Էնթերֆոնիքանթրալ» պամփինքը արեւը այդ իրիկուն ոչ մէկ տուեալ ունէր սահմաններ շնորհելու մեզ արարք մը արդարեւս երբեք: Արեւմտեանի հայութիւնը այսօր չէ որ պիտի տատանի երկմիմն ու երկրի միջեւ, երբ սկիզբէն ի վեր տէր եղած է ժամանակակից աշխարհի լաթ դիրքորոշումին: Այդ երեկոյը կազմակերպուած էր մշկու համար հայութեան դարատու կարօտին՝ պետականութեան իրականացումը: Եօրէ հարիւր հոգի փութացած էր իմ, աչիւնը տեսնելու եւ ականջով լսելու համար մեր պետականութեան բարձրագոյն մակարդակի մէկ մերկայացուցիչը: ան խոսեցաւ այդ բնութեամբ պարտադրամբնութեամբ պահանջներուն ու ամով վերջապէս ազգերու իրաւահաստատ անդամ ըլլալու իրականութեան մասին:

Նոյն օրը Փարիզի եկեղեցի մոկուցած էր Սարգսիսիսի երբեք իմ յիշատակը ու արարողութիւնը աւարտած էր «Սարգսիսիսի» երգին մեղեդիով: Իսկ երեկոյեան, աշխարհի մտաւոր մեր մշտնապէս կը կմտնէր «Հայր Մեր»ով: Ի՞նչպէս պէտք է մեկնաբանել երեկոյը: Ժամանակը չէ՞ հասած տակաւին իրական կամ մայմիքի ու պետականութեան տէր ազգի իրավիճակներուն սահմանագիծը որոշելու եւ ընտրելու մեզի արժանին:

Զմտածուեցա՞ւ բնաւ թէ այդ «Հայր Մեր»ը հայկական մեր պետականութեան համդէպ արեւմտահայկական պիտի ծանակեր...:

ԲԱՑ ՆԱՄԱԿ
ՊԱՏՈՒԱԲԱՆ ԽՐԵԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
«ՅԱՌԱՋ» ՕՐԱԹԵՐԹԻՆ Ի ՓԱՐԻԶ

Ուղղակի գարմանքով եւ մեծ վերոգումով կարգացիք «Յառաջ»ի 30 Մայիս 1991 թիւին մէջ, «Անկոյ Հայր Մեր»ը խորագրով յօդուածը Թ. Արփի ստորագրութեամբ: Երանի թէ յարգելի յօդուածագիրը իր այս անձնական կարծիքը իրեն պատշաճ էր: «Յառաջ»ի ընթերցողներուն չհրամցելու: Կարծելով թէ՛ «Հայր Մեր»ով վերջացնել հանդիպում մը Հայաստանի Գերագոյն խորհուրդի նախագահին հետ և... Հայկական նոր պետականութեան հանդէպ արձամարտած պիտի նշանակուի...»:

Իրապէս չհասկցածք թէ՛ ի՞նչու կամ ի՞նչպէս արձամարտածք պիտի նշանակէր. Կոնգրէսը լուսարձանութիւն մը: Արդեօք պահպանի մը սրահին մէջ «Հայր Մեր» երգելը հեղանակ մըն է կամ թէ պարզապէս ֆրանսացիներուն առջեւ ամօթի՞ գգամում մը...:

Այն ատեն ի՞նչ տարբերութիւն կայ անաստեղծ եւ դիկտատոր անձինքի մը եւ ժողովրդավարական իշխանութեան միջեւ:

Նախ քանք թէ խորապէս որքա՞ն ուրախ եմք որ մեր Հայրենիքին մէջ եօթնամասուն տարին ինչ ոչ եւ ամուլ գաղափարախոսական պատճառներով կրօնը արգելուած էր, եւ այսօր կրօնական լայն ազատութիւն կը վայելէ մեր ժողովուրդը: Մենք որ միշտ նպատակ եղած ենք թէ աշխարհիս առաջին պետական քրիստոնեայ ժողովուրդը եղած ըլլալուն համար 301 թուականին, մեր Տրդատ թագաւորին օրով եւ Ս. Գրիգոր Լուսաւորի շարժարաններով եւ քարոզութեամբ մեր առաջնահիշէն եկեղեցին վերածուեցաւ եւ՝ Իրապետական Ս. Աթոռի ի Ս. Էջմիածին, եւ այսպէս, զարեւր շարունակ ապրած ենք մեր հասարակ եւ «Հայր Մեր»ով: Դարերու ընթացքին կրօնացուած ենք մեր թագաւորութիւնները, նախարարութիւնները եւ կուսակցութիւնները, սա-կայն ո՛չ մեր եկեղեցին եւ իր Տէրութեան Ազգիքը: Հայ եկեղեցին դարեւ շարունակ Հայ ժողովուրդին երաշխիքը եղած է: Որովհետեւ մեր իմաստուն Հայրապետները երբեք չեն

փութած իրենց հիւանդ ոչխարը տարի առողջ գալլին հետ: Եւ մանաւանդ այսօր, մեր Հայրենիքը իր ճգնաժամային օրերը եւ ժամերը: Ոչ մէկ յոյս Սովետական իշխանութենէն, ոչ ալ՝ Եւրոպայէն բացի մեր բազմաշարժը Լուսաւորի Աստուծոնէն. եւ որքա՞ն պէտք ունի «Անկոյ Հայր Մեր»ին, անոր գորութեան եւ հրաշքին:

Պէտք է աւելցնենք թէ Ազգիքը չի պարտադրուի ալ՝ միայն մարդու մը սրտին եւ հոգիին կրնայ բոլորի, ինչպէս Յիսուս ալ այս Տէրութեան Ազգիքը սորվեցուց իր աշակերտներուն ինքզինքին վրայ (ՂԿա. ԺԱ. 2-4): Ու՛րեմա՛, այսօր Հայրենիքի մէջ մեր ժողովուրդը սկսած է «Հայր Մեր» քանի ամէն հաւաքովի կամ հանդիպումի աւարտին եւ նոյն ատեն հրաւիրել է մեզի՝ Արեւմտահայութեան, որ կրնենք «Հայր Մեր»ը երգելով վերջերս երեք հազար հոգիներ մեծ ցոյցի մը աւարտին, ֆրանսական ամէն գոյնի եւ նոսաքի պատկանող կուսակցական դէմքերու ներկայութեան: Արդեօք մենք ալ չարահամարեմք նշանակեցինք մեր նոր պետութեան հանդէպ...:

ՎԱՃԷ Մ. ՎՐԹ. ԻԳՆԱՏԻՍՈՒՅԱՆ
Մարտի, 8 Յունիս, 1991